

Albina

REVISTĂ - POPULARĂ

apare
în fiecare
Duminică.

Comitetul de Redacție:

Ion Kalinderu
P. Gârboviceanu
G. Coșbuc
Colonel P V Năsturel
G. Adamescu
I. Gtescu
P. Dulfu
V. S. Moğa
N. Nicolaescu
Gr. Teodossiu
Const. C. Pop-Tașcă.

Noua Parfumerie și Drogerie Medicinală TOMA BRĂTULESCU

București, calea Griviței No. 145 (îngă Gara de Nord). București.

Oferă onor. sale clientele parfumuri din cele mai renumite fabrici franceze, ruse, germane și engleze; pudre de orez, depilatoare și sapone așe, brillantine, superbe colorante pentru păr, diferite loțiuni, apă de colonia, de lavande, de verveine și portugal, etc., ape și pomeți de quinquina parfumate, Capilarine, col-cream, de la princesse și cosmetice igienice, piepini fini, Odol, peri, paste pentru dinți, thermometre pentru baie și diferite feluri de bureți, glicerină, vasilină, lanolină și tot felul de articole pentru tualete

Articole pentru menajă, ca : ceaiuri, cafea și cacao în sămânță și pulbere, făină lactată Nestlé, culori vegetale, arome și esențe pentru liqueruri și limonade, romuri și cognacuri, esențe pentru conserve alimentare, Sifone cu cari se prepară ape gazoase, alcool și sistematice mașine pentru spirit denaturat, ape minerale și diferite săruri pentru băi, cum și prafuri «Zackerlin», carboral, borax, acid boric, naltalină ieftină, bicarbonat de sodiu, salol și chinine, etc. Aniline și culori, aparate, accesorii și gata soluțiunii, băi, pentru fotografie. Uleiuri și grăsimi minerale, parafină, benzină și vasilină americană, terebentine, pensule, lacuri și culori pentru pictură, vopsele, ceră și sirmă pentru parchete, etc.

Diferite ierburi alese, rădăcini, scórțe, frunze, flori și semințe pentru cėiuri, în și muștaruri, precum și felurite uleiuri vegetale și animale, ca : unt de cocos, de in, de ricin și amigdale și curat uleiū din ficat de morun pentru cura de ernală, etc.

Multe specialități farmaceutice române, franceze și germane.

Bogat asortiment de cauciucărie și pansamente cum instrumente și accesorii de resortul Farmaciei, Obstetriciei și Chirurgiei, Opticeii și Dentisticeii, ca : vată și tifone, guthapercha și mușamale impermeabile, tuburi de cauciuc, canule, injectore și sistematice irigatore pentru Mose și Lehus, pompe trage-lapte și biberone, plosci și lighene de porțelan, specule, ață de mătase și ace, siringi, sonde, aparate inhalatore, bandage și cercuri herniare, corsete elastice pentru domne și ciorapi pentru varice, tuburi stomachale, pulverisatore și vaporisatore, preservative, suspensore thermometre maximale cum și alte utensile și accesorii de sticlă, aluminiu platină, faianță și porțelan, ochelari, forfecii și clești.

Acastă Drogerie are organizat un serviciu special pentru ducerea acasă a obiectelor cumpărate sau comandate în capitală, cum și un serviciu de expediție deosebit pentru provincie.

Pentru d-nii profesori și profesore, institutori și institutore, învățatori și învățatore, cum și pentru toți abonații revistei «Albina» cari vor prezenta alăturatul cupon, se vor face prețuri scădute la toate articolele trebuitore.

Cupon de reducere pentru
„Albina“

ALBINA

REVISTĂ ENCICLOPEDICĂ POPULARĂ

Abonamentul în țară pe an Lei 5 | Abonamentul în străin. pe an lei 8
, , , 6 luni , 3 | Un număr . . . . . 15 bani
Pentru anunțurile 1 leu linia. Mica publicitate, 5 bani cuvântul.
Manuscrisurile nepublicate se ard.

SUMARUL:

Th. D. Speranția, Cum să învață luxul. — Sp. Popescu, Scrisoare către învățători. — Dr. Const. An. Macri, Romanița, Mușețelul. — De la Academia Română. — R. V., Ingrijirea la plantatul vițelor altoite. — Gr. Teodossiu, Femea bețivului. — D. Teleor, Anton Pann în București. — Marin și Ned. M. Țicleșcu, Șerpătescii (Valea Camurii și satul Hulubesci). — A. Vântul, Heringii. — Societăți economice la sate. — Necrolog. — Informațiuni. — Apel. — Bibliografii. — Mulțumire. — Poșta administrației.

Sfaturi: Cum să oprim scrôfele de a nu-și mânca purceii. — Cum se țin merle și pe-rele peste erva. — Contra asudării prea mari a mâinilor sau a picioarelor.

Ilustrațiuni: Plutăritul pe Bistrița în Moldova. — Romanița, mușețelul. — Fosta biserică Sf. Gheorghe nouă, arsă la 1847. — O pădure de anini. — Din câmpia Șerpătescilor.

Cum să învață luxul.

egreșit că luxul e rău. E rău luxul pentru
mai multe pricină.

Maî întâiu ce se chiamă lux?

Lux e tot ce nu-ți trebuie neapărat.

Lucruri de lux sunt acelea cari ori le vei ave
ori nu, tot atâta îți face. N'ai să fii mai sănătos
dacă le vei avea, n'ai să fii mai bine hrănit, n'ai
să te bucuri de mai mare cinste între omeni.

Negreșit că lucrurile de lux îți face plăcere, când
le ai, te simți mai mândru, te simți ore-cum altul,
te simți mai ceva decât ești; dar dacă acele lu-
cruri au întrecut cu cheltuiala lor peste puterile
tale, atunci în curînd în schimbul plăcerii ce ai
simțit când le-ai luat, vei simți o mare neplăcere
când din pricina cheltuelii lor nu vei pute să-ți ago-
nisesci alte lucruri cari îți sunt de neapărată tre-
buiță.

Astăzi, de pildă, vedeți în tôte părțile de vîn-
dare «fonografe».

Multă lume cumpără ca să-și facă plăcere.

Cine are bani de întrecut și își cumpără un fonograf poate să simtă plăcere ascultându-l cum cântă; dar un om sărac, care n'are cu ce să îmbracă, n'are cu ce-și plăti chiria casei, n'are cu ce-și cumpără pâinea de toate zilele, ce-ați dice dacă l'ați vedé cumpărându-și un fonograf?

«Chelului tichie de mărgăritar îi lipsesce»: așa dice proverbul. Și tot proverbul mai dice: că «cine cumpără ce nu-î este de folos, vinde ce-î este de trebuință».

Trebuie a se băgă de sémă că, drept dicénd, nu lucrurile sunt stricătóre ómenilor, ci dorințele ómenilor, faptele lor, sunt stricătóre.

Stricătóre este dorința omului sărac care n'are ce mânca, n'are cu ce se îmbracă, n'are locuință unde să-și plece capul, și când a căpétat ceva bani, în loc să se îngrijescă de acestea, se duce de-și cumpără un fonograf, orî o păpușe, orî își face fotografia, etc. etc.

Felul acesta de dorinți și de pofte sunt stricătóre, sunt bolnăviciose, sunt adevărată nebulie.

Și cine face cheltueli de-acestea, nu numai că-și strică rostul de nicî nu se hrănesce, nicî nu se îmbracă, nicî nu trăiesce mai bine, dar și în fața ómenilor celor-l-alți, în loc să se bucure de mai multă cinste, ajunge să trecă de nebul.

Se înțelege că nu e vorba numai de fonografe sau de păpuși sau de fotografii, ci nebulie este orî-ce lucru de care n'ai neapărată trebuință, fie acel lucru chiar de mâncare, de locuință, de îmbrăcăminte, de orî-ce.

Și să nu crédă cine vă că dorinți de acestea nebulnesci se găsesc numai la ómenii săraci. Chiar și cei mai bogați ómeni, trebuie să se ferescă să nu se obicînuiască cu ast-fel de dorinți, căci dorințele sunt cu atât mai costisitóre și mai nebulnesci și mai multe, cu cât se légă de ómeni mai avuți și mai puternici. Câți bogați n'au sărăcit și nu sărăcesc, din pricina numai a unor ast-fel de dorinți!

Și aceste dorinți, sau mai bine aceste bóle, sunt

cu atât mai periculoase, cu cât ele sunt și molipsitoare. Da, bóla luxului e molipsitoare. Se ia de la om la om, și pe unul după altul îi nemeresce. Câte crime, câte sinucideri nu se fac din cauza luxului! Câte nenorociri!

Și ce ușor se învață luxul.

Un copilaș e bolnav, îl dore ceva și plânge.

— Tacî drăguțule, îi dice mama, că uite o să mergem cu caii: Hi-i-i-i! Cu trăsură frumoasă, cu două cai negri, și cu vizitiu, colò un muscal, cu cauciuc, hi-i-i-i!.. Și drăguțul mamei, colò în trăsură cu mama, și cu pălărie roșie și cu pene mari și cu umbrelă... și cu evantail... .

— Tacî drăguțule, că o să-î cupere tata o păpușică frumoasă, frumoasă, nimenea să nu mai aibă așa păpușică... .

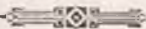
— Tacî drăguțule că o să-î cumpere mama ghetete galbene și cu nasturi galbeni și cu tocuri galbene, frumoase, frumoase, ghetetele astea care le are acuma nu sunt frumoase, astea sunt urâte, cu de-astea umbra numai copiii cei urâți, copiii de țigan. . . . .

Cam cu ast-fel de mângâieri și răs-gâieri, încet, încet, copilul crește și pe ți ce merge capetă gaturii și poște și dorinți cari cresc și ele mai repede decât dînsul, întocmai precum buruenile cele rele cresc împrejurul plantelor celor bune, și ajung de le înăbușă.

«Picătura mică găuresce piatra»: dice proverbul, și ideile acestea nesănătose umplu sufletul omului încă din copilărie, și vin chiar de la părinți.

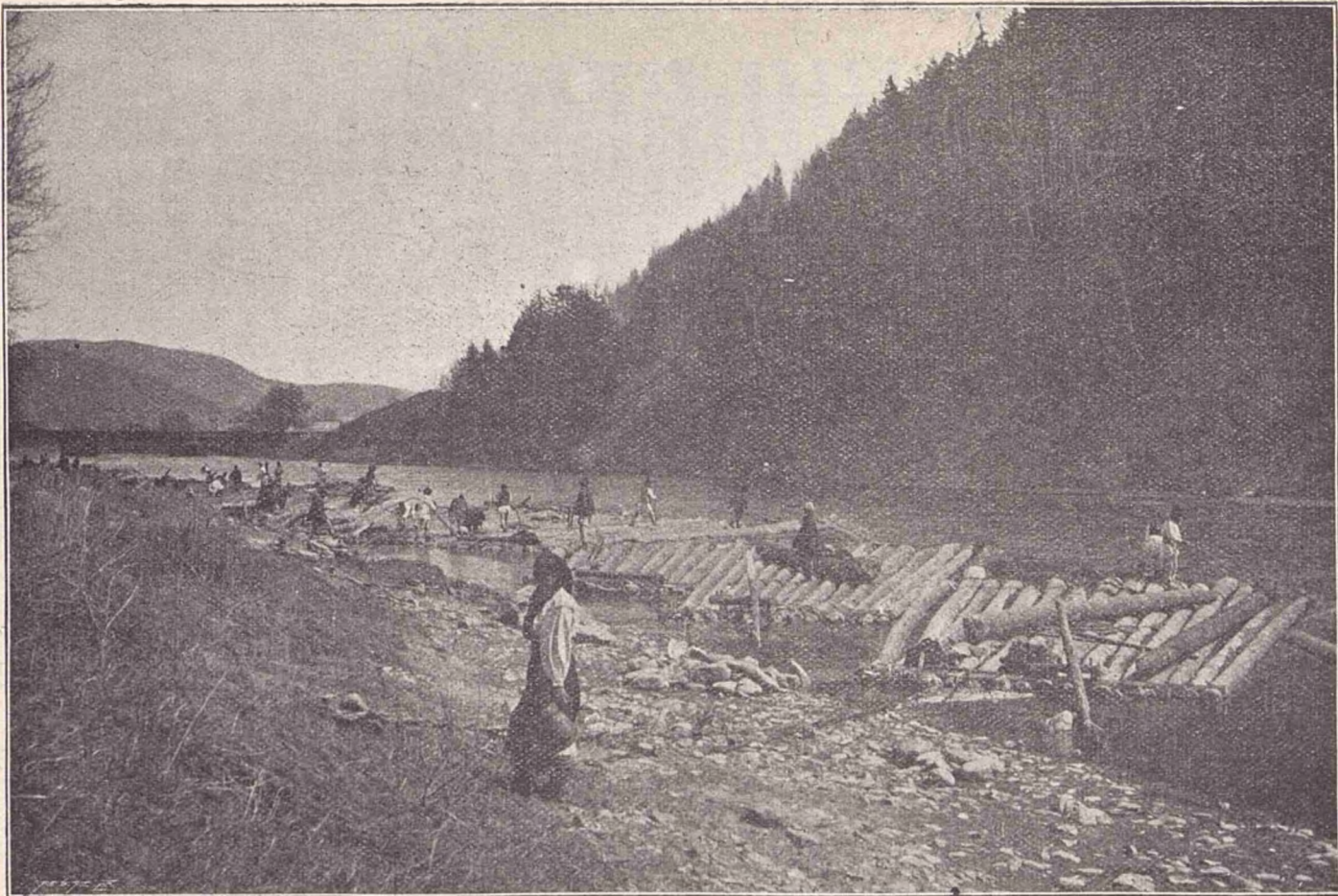
E foarte folositor pentru copil să-l înveți să fie curat, să se porțe higienic, dar ca să-î deștepți gaturii cari îl vor nenoroci, acesta e nebunie.

Th. D. Sperantia.

Cum să oprim scrófele de a nu-și mânca purceii. — Tórnă oțet pe un fier fierbinte și afumă purceii, sau în tóte țilele sau a treia ți, și ast-fel vei împiedică scrófele ca să-și mănânce purceii.

Plutăritul pe Bistrița în Moldova.

Scrișori către învătători.

IX.

Intre învătător și țaran există iubire reciprocă? . . . Și pun această întrebare pentru-că una dintre condițiunile necesare pentru propagarea cunoscințelor este simpatia reciprocă dintre propagandist și individul căruia i se face propagandă. Mă gândesc la înțelesul larg al cuvântului propagandă. Simpatia e necesară, mai ales când e vorba să împărtășești cunoscinți unor omeni, cum sunt țararii noștri, cari nu simt trebuința căpătării de cunoscinți. Pentru cel ce-i deprins și doarece să-și înmulțescă cunoscințele; pentru cel ce-și face singur cultura, e indiferent când citește o carte, dacă autorul ei e simpatic sau nu. Citești cartea unui American, de pildă, nu pentru că Americanul e simpatic sau antipatic, ci pentru că ești curios, să știi ce spune, sau pentru că îți place adevărurile cuprinse în carte, ori pentru ca să confrunți părerea Americanului cu a ta. Pentru învătătorul de ori-ce grad nu-î însă tot așa. În vătătorul pentru ca să pōtă avē *influența directă* de care are nevoie, nu va putē reuși dacă nu va avē simpatia auditorului, fie că acel auditor ar fi copil, fie că ar fi adult. Dacă lucrul nu se observă în școlele secundare și în universități, atât mai rău pentru învătămintul secundar și universitar. Paguba însă rezultată pentru învătămintul secundar și universitar nu se pōte compară cu paguba pentru învătămintul primar. Liceeanul, de pildă, învață și el, lecție-după lecție, chiar dacă un profesor i-ar fi antipatic; la finele anului promovēză în clasa următoare. Ar fi de discutat calitatea, dacă se pōte dice așa, a promovatului. Când un elev este promovat de un profesor antipatic, elevul pōgōră scopul școlei la formalitatea promovării; când un elev este promovat de un profesor simpatic, iubit, promovēză *de fapt* în cunoscinți iar nu numai în clasă. Cu studenții universitari, până la un punct, se schimbă lucrul. Ei să presupun omeni formați, omeni cari urmăresc sciința. Dacă se întâmplă ca un profesor universitar să fie antipatic elevilor, apoi aceștia pot, deși mai greu, prin muncă proprie, să-și capete cunoscințele pe cari antipatia către profesor i-au împiedicat de a le prinde de la dînsul.

Firește că paguba, pentru serioșitatea învătămintului secundar și universitar, e mare, dacă un profesor e antipatic elevilor. Se schimbă însă lucrul când e vorba de învătămintul primar, în special de cel rural. Dacă s'ar întâmplă ca într'un sat să fie un învătător antipatic sătenilor, atunci. . . *aleluia!* În acel sat țaranul, neavēnd pregătirea studentului universitar, a unui elev bun de liceu, sau a unui elev

de la un învățător simpatic, va rămâne tot în starea în care se găsește astăzi; va trăi în vécul nostru tot ca un reprezentant fidel al vécurilor uitate. Un învățător antipatic pôte să se ralieze cu tóte propunerile din scrisórea VIII, în satul sěu, tóte acele propunerí ca și tóte câte s'or mai face, vor avé un efect nul, până în momentul când efectele salutare arătate în satele vecine vor fi imitate și de sătení sěi.

*
*
*

E timpul să punem întrebarea următoare: Invățătorii sunt antipatici sătenilor? Și întrebarea acésta s'ar impune cu atât mai mult, întru cât am védut carí sunt rezultatele învățămîntului rural; iar rezultatele acestuí învățămînt sunt în întimă legătură cu raporturile sufletesci dintre învățător și sătean. Nu numai atât! *Slabele rezultate ale învățămîntului rural sunt pricinuite, în ultima analiză numai de lipsa simpatiei dintre învățător și sătean.*

Zadarnic se învinovătesce programul: nu s'a aplicat încă nici o programă; așa numita lor aplicare a fost cel mult o ilusie durerósă. Acésta rezultă din cele ce preced; acésta va rezultă și din cele ce vor urmă, în scrisorile ulterióre. Antipatia e vecină cu dușmănia, și de obicei, ea provócă dușmănia. Sunt învățătorii în genere dușmăniți de sătení? Nu. Decí nu se pôte sustine că învățătorii în genere sunt antipatici sătenilor. Sunt însă și învățători antipatici, dar aceștia forméză exceptii.

În genere învățătorii sunt indiferenți pentru sătení. Sě găsesc însă ca exceptii și învățători, în óre-care măsură, simpatici sătenilor. Doveđile carí pot arătă dispoziția sufletescă a țáranului față de învățător, rezultă din acele enumerate dejă când am arătát dispoziția sa sufletescă față de școlă și de carte. Invățătorii carí propun, de pildă, ca străjerii să aducă la școlá pe copii, pot fi considerați ca învățători antipatici sau candidați la antipatia satului. Invățătorii carí își bat elevii; acei ce nu-și pot stăpâni furia sau disprețul către elevi; acei ce își insultă elevii, orí i-aú spaima ca temeiu pentru învățarea (?) lecțiunilor, pentru disciplina școlarilor și ordinea din timpul lecțiunilor, acei învățători nu pot fi simpatici elevilor. Pot fi cel mult temuți; nici odată respectați, iubiți de elevi. Dar despre acésta vom vorbi.

Se ne înțelegem însă bine asupra simpatiei de care ne ocupăm. Vorbim numai de *simpatia sătenilor* către învățător. Un învățător pôte fi simpatic colegilor sěi și la multă lume; dacá nu-í simpatic sătenilor, nu-l vom puté numi, din punctul de vedere al rezultatelor învățămîntului rural, decât *saú indiferent saú antipatic.*

Un învățător antipatic nu pôte luptă, orí are prea mari píedici, ca sě-și câștíge simpatia; un altul indiferent pôte mai ușor și tot-deauna sě-și câștíge simpatia sătenilor. Ar rămă-

neă numai să scie cum se-și câștigate această simpatie. Totalitatea mijloacelor prin care un învățător își poate câștiga simpatia sătenilor, le vom numi *mijloce interne*.

Sp. Popescu.

ROMANIȚA, MUȘETELUL

(*Matricaria, camomilla*).

ăastă plantă este foarte cunoscută în țara noastră ; ea crește cu îmbelșugare, prin toate locurile virane sau necultivate, pe câmpuri, drumuri și livezi.

Se întrebuintează cu folos de la această plantă numai florile, cari trebuiesc culese în Iunie sau Iulie, se întinde la soare și se usucă repede,

Romanita, mușetelul.

apoi se pun la păstrare, într'un loc bine închis și ferit de lumină, pentru a-și păstra culoarea și

mirosul lor plăcut. Aceste flori conțin: camfură, tanin, acid antemic și un ulei volatil, de culoare verde; întrebuințate sub ori-ce formă s'ar dori: ceaî (4—20 gr. la 1.000 gr. apă); praf (5—6 gr.), apă distilată (30—100 gr.) sau sirop (30—40 gr.), pune în mișcare stomacul, înlesnesce mistuirea, și dă putere bolnavilor, prin urmare aduce folos la femeile lehuze, la acei cari au colici prin pânțele, cari mistuie greu, cari au constipație, la persoane slabe, la femeile cu reguli dureroase și chiar contra frigurilor și la tifos. De multe ori se vindecă mai curînd frigurile cu 7—8 gr. praf de flóre de romaniță, decât cu chinină. Se mai pot face și băi cu flóre de romaniță la copiii slabi sau scrofuloși.

În fine, cu fertură de flori de romaniță, se poate spăla rănile sau bubele de pe față și se vor vindecă mai curînd.

Dr. Constantin Macri.

Gara Foltesci.

DE LA ACADEMIA ROMÂNĂ

Cu toții știm, că n'avem încă până astăzi un dicționar complet de cuvintele vechi și noi pe cari le-am întrebuințat sau le întrebuințăm.

Încă de la înființarea ei, Academia Română, a avut ca preocupare de căpitanie, adunarea cuvintelor într'un dicționar, cum și stabilirea ortografiei.

Doi dintre cei mai vrednici membri ai acestei instituțiuni, *Laurian* și *Massim*, au publicat o foarte interesantă lucrare ca studiu filologic, dar absolut nepractică, ca dicționar, de ore-ce ne latinisase cu desăvârșire limba.

La deschiderea sesiunii Academiei, în ședința de la 23 Martie 1884, *M. S. Regele*, printr'o vorbire plină de înalte și călduroase simțiminte, făcù o generoasă donațiune Academiei, în scop de a se întocmi o *comoră de cuvinte* vechi și de cuvinte din vorbirea obicinuită, în care să se păstreze geniul

limbii noastre și să se adune formele și prefacerile vechi și noui ale vorbirii românești.

În ședința de la 29 Martie 1884, se numește o comisiune compusă din d-nii: Alexandri, Hașdeu și Maiorescu, care să întocmească o programă pentru facerea lucrării. Programă întocmită și aprobată de M. S. Regele, se dă d-lui Hașdeu însărcinarea de a termina *Etymologicum Magnum Romaniae* în 6 ani, adică la 1890. Trecând însă 13 ani și lucrarea înaintând foarte încet, Academia însărcină pe d-l Al. Philippide, profesor de filologie la Universitatea din Iași, să facă această lucrare. D-sa începu lucrarea în Iulie 1897.

În ședința academei din 1 Aprilie 1903, Comisiunea Dicționarului limbii române, arată că după raportul primit de d-l Philippide, ar mai trebui de-acum înainte încă 10 ani pentru desăvârșirea lucrării, conform programei, lucru asupra căruia chibzuind, comisiunea în ședința de la 29 Martie 1903, a adoptat în totul modul de a vedea al d-lui Ion Kalinderu și a hotărât ca în grabă să facă pe lângă d-l Philippide demersurile necesare pentru punerea în lucrare a măsurilor arătate de d-l Kalinderu, spre a se grăbi întocmirea acestei mari lucrări de atâta timp dorită de Suveranul țării, cari i-a dat naștere. și de naștina întrégă.

Dăm aici în întregime expunerea d-lui Kalinderu intitulată:

Cum s'ar pute grăbi lucrarea și sfârșirea Dicționarului limbii române.

În ultimul raport de la 12 Martie 1903, ce a primit Academia de la d-nul Philippide, d-sa amintesc că Academia propusese un termen de 5—6 ani maximum, pentru terminarea dicționarului, ceea ce d-sa a admis, și constată acum când a ajuns cu redactarea la litera C, că mai trebuie, cu începere de azi, vre-o 10 ani pentru sfârșirea lucrării, și ast-fel trebuie să căutăm mijloce de a grăbi mersul lucrării.

După mine aceste mijloce ar fi:

1. Renunțarea la traducerea latină. Traducerea acesta s'a cerut de Academie, trebuie să recunoștem însă, că e foarte anevoioasă și de un folos îndoios. Erudiții străini cari ar consulta-o, pentru a ști înțelesul unui cuvânt românesc, știu limba franceză. La ce pot servi perifrasede mai mult sau mai puțin latinesci, cu cari se vor traduce sute de cuvinte ca: pușcă, telefon, rachiu,

cafeă, batosă, ochelari, plutonier ? De ore-ce nu s'a tipărit încă nimic, sunt de părere să se deă peste tot numai traducerea franceză.

2. Să nu se admită în dicționar cuvinte cari nu sunt romănesci, ci numai din întâmplare au fost întrebuințate odată de un autor, cum a pus d-l Philippide un cuvint: bakendel sau bachendel, care ar avé înțelesul de: puiă prăjit ! (lucru relevant de mine într'un raport anterior). Procederea această este asemănată cu aceea a lui Rudow, care scriind acum câți-vă ani în: *Zeitschrift für romanische Philologie* a lui Gröber, despre elemente turcesci din limba română, a considerat ca atare toate cuvintele turcesci ce Bolintineu intercalase într'o relațiune a lui de călătorie în Asia mică pentru a-i da un colorit local. Mai ales cuvinte cari se găesc numai la Pontbriant, la Costinescu, la Polizu sau la Laurian și Massim sunt a priori suspecte și bune de eliminat.

3. Mai mult însă de cât aceste mijloce, ar folosi împărțirea muncii între doi sau chiar trei colaboratori, adevărați colaboratori. Împărțirea s'ar pute face în două feluri :

a) Pe categorii de cuvinte. De exemplu, un colaborator ar redacta toate cuvintele privitoare la arătură, la pădure, la drept, la religione, etc. (sunt multe cuvinte a căror atribuțiune e dubiosă, acestea ar rămâne pe sēma d-lui Philippide) și fie-care ar însemnă cuvintul lucrat de dînsul cu o prescurtare sau cu un semn convențional.

b) Pe litere. Sciindu-se ore-cum cât la sută din lucrarea totală represintă fie-care literă, s'ar atribui unuia literele cutare și cutare, altuii altele, și așa mai departe, și s'ar anunța în fie-care volum, cine a lucrat fie-care volum, cine a lucrat fie-care literă. Aci ar fi fost dificultatea că multe cuvinte se pot scrie în diferite chipuri (iarnă, eamnă, etc.) Fiind însă admis că se va păstră în tot dicționarul ortografia Academiei, dificultatea acesta dispăre.

În ambele casuri, cei 2 sau 3 redactori s'ar întruni la anumite intervale pentru a discuta cestiuile comune și a-și comunica mersul lucrărilor, spre a păstră caracterul unitar al lucrării.

Procedeul acesta e practic, căci a fost adesea aplicat; cazul cel mai recent e dicționarul francez făcut de Hatzveld, Darmestetter și Ant. Thomas. Lista ar fi lungă, a Dicționarelor făcute de câte 2—3 redactori. Toate enciclopediile, cari nu sunt alt ce-vă decât dicționare foarte complicate, se elaboréză prin munca mai multor decimi de bărbați, contopită de câte 3—4 directori.

Nu se pōte aștepta încă 10 sau 11 ani sfirșirea dicționarului, fără ca să facem ce-vă pentru ca lucrarea să mērgă mai repede. Acest termen de 10 ani, e dat de d-nul Philippide în raportul său, în care după ce arată cât represintă partea terminată de d-sa, raportând-o la Dicționarul lui Damé, conchide că ceea ce mai rămâne de redactat cere, după aceeași normă, termenul de mai sus. De ore-ce amânarea ce suferă ast-fel sfirșirea dicționarului e mare, d-nul Philippide adaugă că a lucrat până acum încordat și fără vacanțe. Nu contestăm nimic din socotelile și deducțiunile d-lui Philippide, care suntem siguri că le-a făcut cu totă grijea și atențiunea. Dar cerem voie de a presintă câte-vă întimpinări cari se impun imperios.

«Mai întâiu, munca încordată și fără vacanță a d-lui Philip-

pide trebuie să-î distrugă sănătatea. Nici un tîner n'ar pute să ducă mulți ani o asemenea viață, dar-mi-te o persoană în vîrstă de vre-o 40 ani, cum e merituosul nostru coleg. Dacă încuviințăm o asemenea muncă nepregetată și excesivă, peste un timp ore-care efectul acestor excese de muncă se va simți și atunci cine știe cît timp va rămîne lucrarea întreruptă. Iar în cazul unei nenorociri, ar trebui să reîncepem totul din nou. Atît afecțiunea ce avem pentru colegul nostru, cît și vîrsta sa și prudența cer imperios să găsim mijlocul de a grăbi, pe cît se pôte, terminarea dicționarului.

Mai trebuie să ne gîndim la folosul cel mare ce va ave publicul românesc din utilizarea primului dicționar metodic și complet al limbii române și la necesitatea morală ca Academia Română să ducă la îndeplinire voința forțe legitîmă a Suveranului care de atîția ani așteptă cu mare dor dicționarul proiectat de El, care ar voi ca și această operă, dătătoare de multe rîde bune, să se facă sub fericita Lui domnie. Dorise mai întîiu să nu se sfârșescă secolul al XIX-lea fără a lăsa celor viitoare primul dicționar al întregii limbi românești și a vedut cu părere de rîu că nu s'a putut. N'am voi ca nici începutul vîecului XX, în care am intrat de aproape trei ani, să nu ne dea acest monument.

Ingrijirea la plantatul vițelor altoite.

Suntem la o epocă, cînd mai toți proprietarii, cari se ocupă cu reconstituirea viilor lor, planteză sau se gîndesc a începe plantarea. De aceea credem că e bine, a reîmprospăta în memoria cititorilor noștri, ingrijirile ce trebuie puse pentru ca plantarea să se facă în bune condițiuni.

O plantațiune reușită bine, încurajeză pe podgorén, pe cînd una prîstă, îl descurajeză de la început și îl expune la pierderi, căci mai târziu plantațiunea în lipsuri se prinde mult mai anevoie.

Prima grije este ca vița să fie de bună calitate, cu rădăcini frumîse, bine fiertă la punctul de altoire și cu lăstarul bine copt și desvoltat. Este mai bine a plantă mai puțin de cît a plantă vițe slabe, sau defectuîse.

La vițe, unii aũ obiceiul a recomandă ca în momentul plantării să se taie vîrfurile rădăcinilor, cu scopul de a forța vinele (rădăcinile) să se ramnifice. Noi credem că pentru vie această operațiune nu e bună, fiind-că vița, are rădăcini puține și tăindu-le le stricăm pe tôte sau aproape pe tôte. Cum planta se hrănesce mai mult prin vîrfurile rădăcinilor, este lesne de înțeles, că tăind aceste vîrfuri facem rîu, căci dacă nu împedicăm cu totul vița să se prindă, dar cel puțin îi întîrziem prinderea. Prin urmare părerea noastră este ca vinele să se lase netăietate în momentul plantării.

Este bine ca în momentul punerei viței în pămînt să se

taie partea de sus uscată a altoiului până lângă locul de unde iese lăstarul. În aceste condițiuni rana făcută se vindecă ușor.

Tot atunci se taie lăstarii anuali ce ar fi dat eventual din altoi, lăsându-se numai unul și anume pe cel mai viguros, pe care de asemenea îl scurtăm sau atunci sau în primă-vara următoare, lăsându-i numai un ochi sau mugure. Tăietura se va face prin mijlocul ochiului al doilea dacă câmpul nu este lung, pentru ca ast-fel să împiedicăm pe cât e posibil pătrunderea apei în lăstar. Dacă însă câmpul este lung, atunci tăietura se face d'asupra întâiului ochi și prin mijlocul câmpului.

La plantare să avem grijă ca gropile să fie adânci și largi de cel mai puțin 55/55 cm. Acesta când pământul unde se face plantarea este de mai înainte desfundat pe de-a rîndul. În cazul când pământul nu e bine desfundat, adâncimea și lărgimea gropilor trebuie neapărat să fie de cel puțin 65 c. m..

Grópa după dimensiunile date mai sus, se vede că trebuie să fie mai adâncă ca lungimea viței. Acesta nu poate fi un rău, pentru că în fundul gropii se pune mai întâi un pământ bun și bine mărunt până la înălțimea voită, ast-fel că vița începând a vegeta găsește chiar sub rădăcină un pământ bun și bogat.

Pământ mărunt tragem în grópa atât, ca punând vița în grópa, punctul de altoire al viței să vină la fața pământului său dedesubt cu *1 sau 2 centimetri*.

Fiind-că vorbim de pozițiunea punctului de altoire, trebuie să arătăm că el variază după cum ne găsim pe șes sau pe o cóstă sau del bine expus. Preocuparea noastră la plantat, în ce privesce punctul de altoire, trebuie să fie ca să-l ferim de degerături, căci degerând am pierde vița cu totul; iar pe de altă parte, să-l punem în condițiuni ast-fel ca să dea cât se poate mai puține rădăcini din altoi, adică să vină într'un strat de pământ uscat. Prin urmare dacă plantăm pe deluri bine expuse unde de regulă viea nu degeră, atunci punctul de altoire vine în rasul pământului, dacă însă plantăm pe dosuri sau pe șesuri, unde viea poate degera, atunci punctul de altoire se va pune la 1 cm. dedesubtul nivelului pământului.

Când facem plantarea toamna, trebuie să ținem sémă, că pământul din grópa să mai aședă peste érnă, și în această aședare mai trage și vița plantată în jos. Prin urmare în plantațiile de toamnă vița se va pune cu *1 cm. mai sus* ca de regulă.

La plantare, vița se aședă cu trunchiul lângă țerușul grópei, iar rădăcinile se resfiră ast-fel ca să ocupe, pe cât se poate, în grópa, aceeași pozițiune pe care a avut-o în școlă.

Aședată vița în această pozițiune, se pune peste rădăcinile ei un strat subțire de pământ mărunt, apoi se pune gunoiul

bine făcut (descompus) amestecat cu nisip sau cu pământ. O cantitate de 2—3 kgr. de gunoiu e trebuincioasă pentru fie-care viță.

Pus și acest strat, lucrătorul se scoboră cu picioarele în gropă și bătătoresce cât se poate de bine pământul, călcându-l cu călcâiul. Lucrătorii noștri nu sunt tot-deauna de bună credință și une-ori se fac numai că îndesă pământul, dar în realitate îl lasă afânat. Pentru a fi mai siguri că pământul din gropă se bătătoresce bine, pentru ca să se lipescă de rădăcini, se poate întrebuița un *maiu* greu. Bătătorirea pământului are mare influență asupra prinderii. Am avut prilejul să plantez vițe bătrâne de tot în luna Maiu, și toate s'a au prins, pentru că pe lângă cele-lalte îngrijiri am pus de s'a bătut bine pământul pe lângă rădăcini.

Bătătorirea are de scop de a pune rădăcinile în contact imediat cu pământul, pentru ca pe de o parte să împiedicăm vântul de a străbate până la rădăcini și să le usuce; iar pe de altă parte, ca la încoperea vegetațiunii rădăcinile fiind în contact cu pământul să-și potă găsi hrana.

Este bine ca chiar la plantațiunile cari să fac acuma toamna, să se caute ca împrejurul rădăcinilor să se pună numai pământ revân, pentru ca rădăcinile, chiar dacă nu ar veni ploile de toamnă, să nu sufere de uscăciune.

D'asupra primului strat de pământ cu gunoiu, se pun straturi succesive de pământ, fie și selbatec, dar bine mărunțit și bătut bine.

Când grópa este plină, atunci se mușuroesce vița, căutând ca împrejurul capului viței să punem numai pământ bun, revân și bine mărunțit, pentru ca lăstarul la ieșirea sa din pământ primă-vara să găsească un pământ mobilizat pe care să-l străbată cu înlesnire.

Mușuroiul se face astfel ca d'asupra viței să vină un strat de pământ gros de 8—10 cm. Primă-vara acest strat este prea gros și lăstarul întârziează prea mult până să iasă din pământ, în care timp este foarte mult expus atacului viermelui alb. Pentru a înlesni ieșirea lăstarului primă-vara, se mai micșorează mușuroiul, dacă ploile singure n'a au făcut această, lăsându-se d'asupra vițelor un strat numai de 4—5 cm.

Dacă peste érnă ploile spală mușuroiele, primă-vara de timpuriu trebuie refăcute, pentru ca sórele de primă-vară să nu potă uscă vița înainte de a se prinde.

Ținând sémă de recomandațiunile făcute de noi, suntem încredințați că plantațiunea va reuși, fie ea făcută acuma toamna, în cursul ernei, adică în mustul zăpeței, sau primă-vara de timpuriu. Plantațiunile de toamnă au dat la noi cele mai bune rezultate, căci de obicei tomnenele la noi sunt ploióse și pământul are destulă umezelă în momentul plantării.

Anul acesta, până acuma cel puțin, toamna a fost foarte setosă, și înainte de a termina, ținem a recomanda cu insis-

tență cititorilor noștri a întrebuița la plantare numai pământ revân, sau să amâne plantațiunea până mai târziu, când pământul prin ploii și zăpadă își va dobândi umezela necesară.

R. V.

Femeea bețivului.

ntro dimineță mă duceam în trapul calului, de la Be-revoesci la Aninosa. Și unul și altul sunt sate, așe-date în regiunea muscelului județului Muscel.

Plouă ca prin sită și în depărtare nu se mai pute bine deosebii còstele delurilor, ascunse acum într'o cetà dêsă de tòmna.

Remăsese în urma calului o femeie, care mergea cu pași grăbiți tot spre Aninosa. Imi ținuî calul să înainteze încet, ca să nu mă mai sdruncine în saltul lui sbuciumat. Femeea își iuți și mai tare mersul și mă ajunse.

— «Unde mergi d-ta?» mă întreabă ea cu glas plângător.

— «Mă duc la Aninosa», răspunsei eu, aruncând asupră-i o privire cercetătoare. Eră îmbrăcată subțirel pentru vremea asta ploioasă și rece. Picioarele îi erau desculțe și pline de noroiul cu care se stropise în mers. Pe cap purta un testimel negru, care ascundeă parte din obrajii ei slabi și palidi, și prin umbra ce o făceau, ochii îi erau și mai întunecați, cum ar fi fost de obicei. Două cărcăne vinete, în jurul lor, dau de gol par-că suferința ce acestă femeie o îndură. Pe spate avea o glugă, cu care se înfășurase de-a curmezișul, ascunzându-și ast-fel mânilor în căpătăiele ei.

— «Și eu mă duc tot acolo», di-se femeea, auđind rês-punsul meu. Și oftând din adincul inimei. Vêđend că nu mai di-c nimic urmă:

— «Am la Aninosa două surori. A mai mare din ele imi este ca și o mamă. Mă duc la ea să-i spuî cum se pòrtă bărbatu-meu cu mine. Scie ea, nu-i vorba, cât de rêu trăiesc cu el, dar de rindul ăsta le-a întrecut pe tôte. Astăđi despre diuă m'a făcut cum i-a venit la gură, m'a bătut ca pe o vită și m'a dat afară din casa mea. De-abiă merg pe drum de trudită și de amărâtă ce sunt. Rêu e, Domnule, să fi măritată după un ticălos.»

— «De când duci traiul ăsta cu omul?» întrebai eu, vêđend că biată femeie își dă durerea pe față.

— «Când l'am cunoscut întâiu l'am sciut om bun, și eu, și maică-mea.

«Ea, săraca, se bucurase că o să stea pe lângă mine, câte zile o mai avé, și mi-a dat tot pământul ce-i mai rămăsese după măritișul celor-lalte două surori, și mi-a mai dat și casa în care trăia. Țicea și ea că o să ne fie de ajutor, că veți d-ta, o femeie bătrână la casa omului e mare lucru. S'a purtat omul meu bine vre-o trei luni de zile, cum se purtase și mai nainte de nuntă; dar de-acî să te ții!.. Cât amar am dus și eu, și biéta maică-mea, numai unul Dumnezeu scie. Și-apoi eu să Țic că mai puteam îndurâ; dar ea, sërmana, ce erà vinovată?»

— «Bine, dar când mama d-tale a vădut că s'a schimbat omul, și că s'a făcut rău, nu și-a strâns lucrșorele și să se fi dus la cele-lalte fete?»

— «Cum erà să se mai ducă la ele, când erà în casa ei. A răbdat traiul cel rău, cum îl răbdam și eu, tot creșdend că e de glumă. Ba mai sta cu noi, ca să mă mai îmbuneze și pe mine de atâta chin, cât înduram.

— «Dar ce-l găsisse pe omul d-tale, că se schimbasesă? Ori pôte că amândoué erați femeî rele. Iartă-mé dacă-ți vorbesc ast-fel. . .

— «Dómne feresce, d-le. Scie tot satul că noi nici dă-te mai încolo nu-i Țiceam. Ba din potrivă, îl luam tot-deauna cu binele, dór, dór, s'or schimbà lucrurile.»

Voiam să dau bice calului, ca să ajung mai repede în satul unde mergeam, să nu mă apuce vre-o plóie mare pe drum; dar femeea nu mai contenià cu spusul. Găsià se vede în acéstă mărturisire a suferințelor sale o mângâiere, sau pôte că dorià să scie de la mine vre-un mijloc de scăpare la nevoile ei. Fui silit să fac calul ca să mérégă mai la pas, și-i mai puseiú o întrebare.

— «I a ascultă-mé, n'are vr'un dar omul d-tale? Nu-i place să hoînărăscă prin sat, să nu muncéscă, să bea?»

— «Veți, d-le, că ai ghicit. E bețiv nevoie mare. Și când se îmbată se face fiară, nu alt-cevâ. Apucă ori ce-i vine înainte și mă bate. Nu-i mai intri cu nimic, dar cu nimic, în voie. Te aduce la primejdie, păcâtosul.

«Aveam și noi vitișore, lucrșore în casă, găini în curte. Mai aveam și vre-o două pogóne de loc. A mai rémas cevâ? Aș! Pe tóte a pus mâna bețivul, și le-a vîndut. Și-am

rămas săraci lipiți, domnule, că mai n'ai pe ce să pui ochii în casă la noi».

Și biătă femeie începui să ofteze și să plângă dureros

— «Ce n'aș fi dat să fie ca mai nainte! urmă ea ștergându-și lacrimile cu căpătâiul glugii. «Am fi dus și noi casă ca omenii, am fi agonisit și noi ceva pentru copil. Am fi muncit împreună și s'ar fi cunoscut ceva de pe urma muncii noastre. Dar ce folos!»

«Când a vîndut vițelul, omul meu dicea că mai face vaca altul, să fiu pe pace. Când a vîndut vaca, dicea că e slabă și că nu mai dă lapte, par-că cine-scie cum o îngrijă de bine! Când a vîndut boii, dicea că sunt bătrâni și că o să mōră pe drum într'o bună diminēță. La tōte le gāsia vină și tōte erau rele. De-î spuneam să nu mai vîndă din casă, mă ținea de reū și-mi făcea spinarea tobă de bătăi. De-î spuneam să țină banii, că ne trebuie pentru alte nevoi, mai iute îi ducea la cărciumă, par-că tot îi eră frică să nu-î i-eau eu și par-că cine scie câți aveam. Venise o vreme când nu mai da cu săptēmănila pe-acasă, d-le. Se ducea la țîrg și acolo cheltuia tot ce agonisise după vîndarea lucrurilor, muncite de noi.

«Și când venia acasă, țipă ca un smintit, că ne speria pe toți: și pe maica, și pe băiețașul nostru, și pe mine. Anul trecut, întorcēndu-se odată bēt, a luat pe mama la bătaie și a bătut'o așa de reū, că ți bună de atunci n'a mai avut. După vre-o două luni de zăcere în pat, a luat'o Dumne-deu, sărăcuța, și nu putē muri de tocul meu, că mă scia pe ce mâini am încăput».

Tot vorbind ast-tel, intrarăm pe bariera satului Aninōsa. Ici, colo se vedeă cāte un om sau cāte o femeie care se uitaū cu mirare la noi. Femeea urmă:

— «Mi-e frică să nu-mi bage în sperieți și pe băiețaș, d-le, că și el i-a luat frica. Și-î frumos, mititelul mami, și-î place nevoie mare cartea. Acum e de 8 ani. L'am dat la școlă să se facă om de omenie, nu ca bețivul de tată-sēu. Și nu sciu ce sē-î fac copilașului, când mă gāndesc că stă la un loc cu el. Te pomenesci că într'o ți îi vine vre-o ne-bunie și-l schilodesce.

— «N'o fi atāt de păcātos, neastă. Dar acum din ce trăiți, dacā spuse-și că v'a vîndut tot din casă? El nu mai muncesce?»

— «Te-a ferit sfântul! Stă cât e diulica de mare pe-o rână.

«Mai dițele trecute făcusem și noi nisce prune în grădina de lângă casă. Mă bucuram să le duc la târg orî să le a-fum pentru érnă; dar ce să veđi?.. le-a dat în sat pen-tru vre-o cincî ocale de țuică, din care n'a mai rămas nimic.

«Dar nici Dumneđu nu i-a ajutat omului meu, că prea erà de tot. De la o vreme a început a tuși și a prinde la obraji o colóre stacojie. Ochiî i s'aũ dus în fundul capului și i se ved pomețiî obrajilor de slab ce este. Se vaiță ca un copil că-l dóre pieptul. Odată l'a vedut doctorul la pri-mărie și i-a spus să nu mai bea, că dă ortul. Ți-ai găsit să asculte pe cine-và!

— «Și până când, nevastă, ai să duci așa traiũ cu vătraiul?

— «Am dat hârtie la oraș pentru bătaie. A venit veste la primar să-l ia la cercetare; dar nici primarul n'are ce-î face, că veđi d-ta, el mă bate pe înfundate, să nu scie nimenî. Dar ađi-diminéță tot a auđit un vecin, cum țipam când mă lovià cu lemnul. Mî-e spinarea vinéță.

«M'am hotărât să intru unde-và la oraș servitóre și în timpul ăsta să dañ hârtie de despărțenie, că în alt-fel apuc eũ câmpii, înaintea lui. Pe copil o sè-l duc la Ani-nósa, la soră-mea. I-oiũ plăti cevà să mi-l créscă. Dar frica mea a mare este, Domnule, să nu vindă casa până s'o isprăvi cu despărțenia.

— «De, asta nu se scie.

— «Da veđi, tale că eũ am încàrcat într'o di din lu-crușórele mai bune și le-am dus la soră-mea în Aninósa tot de frica lui. Ce, să n'aibă copilul nimic de la mine?

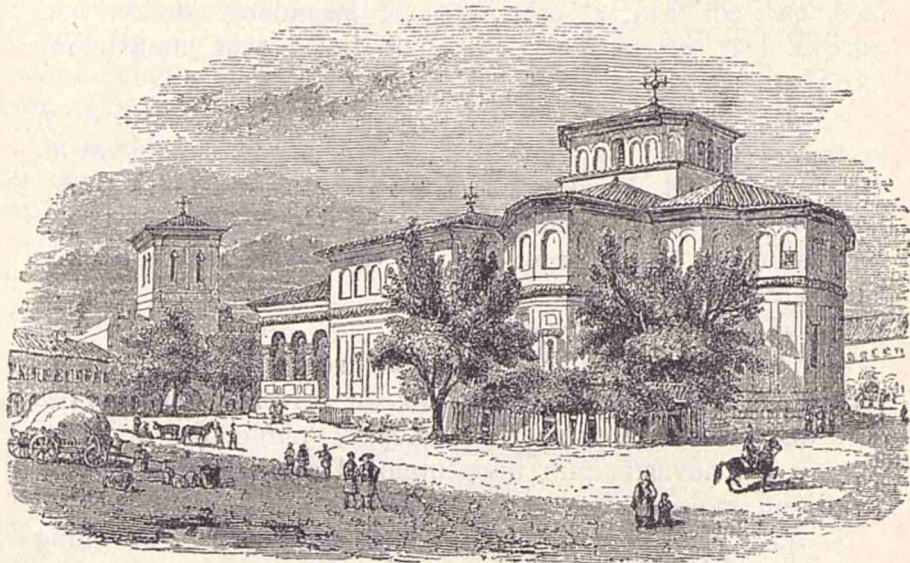
— «Fă, nevastă, cum te-o luminà Dumneđu, că altă nă-dejde nu mai ai».

Și dând călcăie calului mă depărtaiũ, zorind să ajung mai repede unde 'mî-erà gândul, căci începuse o plóie mai tare. Pe drum mă gândeam cât de grozav este să trăiască o femeie cu un bărbat dat la beție. Cât chin, câte dureri, câte amărăciuni nu simte sêrmancele femeî, ani de di-le, până când orî oftica curăță pe bețiv, orî nebunia îl rãpune, orî despărțenia îi duce departe pe unul de altul, nesciuți și nevêđuți.

Grig. Teodossiu.

Anton Pann în București.

Actuala stradă Anton Pann din Capitală, fostă mai înainte Ulița Taurului, acum șese-șeci de ani eră foarte liniștită : nici ômenî, nici birji nu treceau de cât la doue-trei zile pe ea, din pricină că n'aveau de ce, și mai ales că eră numai găuri și băltoce. Pe această uliță neregulată, cu case ieșite în drum sau pierdute în potop de verdetă în fundul curților, cu maidanuri pline de gunoie, se află căsuța modestă a cântărețului popular Anton Pann, cântăreț și la Biserică, dascăl de muzică la școla de Caticheți din care ieșiau în vremurile acelea preoți pentru sate și orașe. Această casă o cumpărase el cu bani din cărțile vândute : *Cântece de Stea*, *Spitalul Amоруlui*, *Calendarul Babelor*, *Povestea Vorbei*, *Muzichia*, *Povestea lui Moș Albu*, *Noul Erotoclit*, *Nastratin Hoge*a și altele ; precum și din lefurile ce primiă. D'asupra, pe învelitoare eră un pridvor de lemn înconjurat de flori agățătoare și în acest pridvor, din naintea unei lumînări de se, scriă Pann adese-orî tótă nôptea.

Fosta Biserică Sf. Gheorghe nouă, din București, arsă la 1847.

A doua zi, după ce trecea pe la colțul lui Mișu, vestit pentru vinurile sale, o luă, cu fostul mai târziu arhieru Calist, prin curtea Bisericeii Sfintul Gheorghe nouă, și se îndreptă spre Biserica Lucaci. Ce cătă la Lucaci? Aci eră aci. Naintea Bisericeii eră o masă lungă de lemn cu lăviți pe delături și îl așteptau cu nerăbdare poporenii din mahală.

Anton Pann (1) nalt, ciolănos, cu fes în cap, cu giubea lungă,

(1) Veđi portretul din numărul precedent.

saŭ cu gheroc lung pe talie, se aședă în capul mesei și începe să citească ce a scris noaptea.

— De unde le mai scii și p'astea, logofete ?

— Din lume, răspunde el.

— Cum din lume ?

— Eu umblu prin sate și adun povești și proverbe, pe cari le tipăresc și le dau apoi iar la lume. Ascultați, fraților, o poveste frumoasă, *Povestea lui Moș Albu*. Dar ce vin e asta ?

— De Drăgășani.

— Bun ! Să trăescă !

— Așa e ?

— Deslégă limba.

— Și încă cum ! Dă viêtă și veselie.

— Ad'o plosca.

— Pofitim.

Și înainte d'a începe citirea, își udă gâtul, ridicând la gură plosca nouă și zugrăvită cu flori roșii și cu frunze verzi, și intonând :

Ploschiță, tu, plăcut vas,
Pasere cu dulce glas !
Când la gât eŭ te ridic,
Tu îmi cânți cu lic, lic ! ...

D. Teleor.

ȘERPATESCIÎ

Valea Camuri și satul Hulubesci.

ine a fost călător de la Giurgiu spre București, ori de la București la Giurgiu, pe jos saŭ cu căruța, a trecut prin un loc, depărtat în spre Dunăre de la Călugăreni ca la un sfert de poștă, numit «Padina Șerpătesci». La cea d'intăiu vedere se pare o câmpie întinsă ale cărei margini par'că se împreună cu cerul ; așa este de întinsă și de netedă această câmpie care sémână cu un mic Bărăgan.

Pămîntul acestei câmpii este un fel de argil humos și galben care este foarte clisos și care nu lasă a se strecură apa spre fundul pămîntului. Din această pricină, apa din ploii saŭ din topirea zăpedilor se adună în lacuri mari pe fața câmpiei mai cu sémă primăvara, făcend ca câmpia să fie, une-orî, băltosă și smârcosă.

Trebuie să scim mai dinainte că, câmpia este găvanată către mijlocul ei, avend trei găvane, bazine ; totuși nu tre-

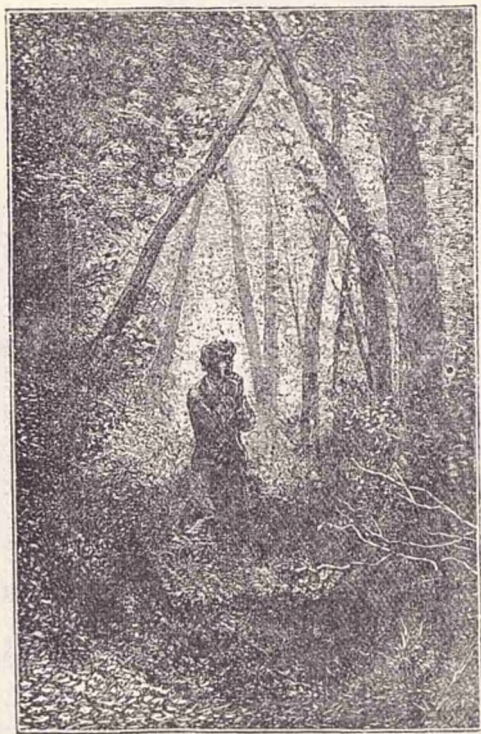
buie să ne ducem cu părerea că sunt pâraie pentru curgearea apelor, în vreme ce apa se scurge cu încetinélă și pe băjbăite, înaintând pe furiș prin érbă către mijlocul găvănat.

Odinióră acéstă câmpie se numiá cum se numesce și acum : «Padina Șerpătesci». Unii amintesc povestea că, în vremea de demult, de demult, aci s'a fost aciúat un șérpe gróznic, un șérpe mare, care înghițeá și ómeni, și páziá drumurile urcat sus în copaci de unde se repeziá asupra călătorilor. și ci-cá când umblá prin acea pustietate, când voiá plesniá din slírcul códei de rêsuná în depártare și fluerá mai bine ca un voinic.

De frica lui, lumea s'a temut multá vreme să mai trecá prin aceste locuri, și chiar cari îndrázniá să trecá, apoi nu treceaú nici odatá singuri și nici cu mâna golá.

De-atunci ci cá i-a rêmas numele de «*Padina Șerpătescii*».

Bátrânií amintesc că, odinióră «Padina Șerpătescii» erá

O pădure de anini.

plină de leși de mărăciní, de măcieși-gheorghinari, scumpe, anini, ștejarí gróși ca butia și nalți până aprópe de nori ;

cu prisosință eră vestită pentru fânețuri și imașuri cum și pentru mocirlele ei.

În vreme, «Padina Șerpățescii» a fost o adevărată baltă ce nu secă nici odată; erau adinci apele ei că omul nu le putea stă și calul da înot; avea stof de papură, trestie, țeperig și plute; avea și pesce mai cu sêmă, lin, crap și caracudă; iar gâscele sêlbaticе, rațele, baboșele, lișițile, bodârloii, sitarii, becaținele, ciuvicele, lopătarii, schirțele, stârții, și. . . , sumedenie erau vara aici. Némul broscăresc mai cu sêmă eră mai numeros ca tôte alte némuri, și cu ivirea primă-verei începeau a orăcâi de la mic până la mare făcând o gălăgie asurđitoare, vestind pe călători a nu se semeți într'acolo că e primejdie. . . .

A fost o frumusețe, a fost o îngânare de strigăte și cântece ale osebitelor viețuitoře în acéstă tăinuită câmpie-mocirlósă că, cu tôte pericolele acelor vremuri, lumea tot nu s'a îndurat s'o părăsescă și, ciobanii mai cu sêmă, puneau vara aci târlele lor.

Din câmpia Șerpățescilor.

Chiar Oprișanul din poveste, đis de poporenî Dobrișan, acel boier bogat ce ar fi rîvnit la scaunul domnesc al țării Muntenesci, și pe care l-a ucis Mihnea Vodă, fiul Drăcii

Armaşul, spaima boierilor şi duşmanul Basarabescilor, din această pricină după pâra unora; şi-ar fi avut aşedămîntul târlelor de vite şi curţile pe cresta delului ce şi ađi îi ăice «Délul lui Dobrişan» lângă satul Stoenesci de lângă Călnisce. Poporenii amintesc că boierul Dobrişan şi-ar fi ascuns averile sale cele nenumărate într'o *culă*, ce ađi — aşă cred poporenii — la ăile mari, din vreme în vreme, se deschide făcend zornăială mare fugind cu lanşurile de care e legată pe dedesubtul délului; mai amintesc că, în vremea verii, la Şerpătesci şi-ar fi ţinut el vitele sale cele nenumărate.

Tótă lumea se miră de bogăţile acestui boier, căci :

- «Dobriccan din Stoenesci (popular)
- «In Padina Şerpătesci,
- «Aveà averi împărătesci!
- «Că el aveà 'n câmp la sóre
- «Sute şi miş de mieóre
- «Ce 'n vară ies fătătóre.
- «Berbeci aveà sute 'ntregi
- «Cu coşile pe telegi! . . .
- «Dobrişan încă mai are:
- «Douë, trei, cincş miş de iepe
- «Tot alese şi sirepe,
- «Cu cergş albe pe spinare
- «Şi cu doiş mânş fie-care!
- «Şi mai aveà grajduri mari
- «Cu cincş-deci de armăsarş
- «Jumătate arăbescş
- «Şi cei-lalş Moldovenescş!
- «Ciobaniş lui Dobrişan
- «N'aveaş chipul de ciobaniş
- «Ci chiar neošş căpitanş;
- «Pe de-asupra cu suman
- «Pe dedesubt cu caftan;
- «Iar, în virşul cărligului
- «Sub mâna scutarului
- «Erà o piatră nestemată
- «Care plătià lumea tótă!! . . .

Tocmai când din porunca lui Vodă Mihnea se ucidea bogatul boier Dobrişan, la curţile domnesci, iată că la scara curşii,

Un rădvan că se arată
 Tras de şése telegari,
 Agerş mândrii armăsarş,
 Şi'n rădvan stà o bătrână,
 C'o icónă sfintă 'n mână.

Cum sosese ea grăesce :
 «Alelel tu Mihnule,
 «Mihunule netihnule,
 «Nu te-o rabdà Dumnedetù
 «De uciđi pe Dobrișan
 «Că-î peri până la an.
 «Sciî tu Mihneo ori nu sciî,
 «Că 'n diua de sf. Mării,
 «Erà Mihnea ca să vie
 «Firman de la 'mpărăție
 «Să te scótă din domnie?
 »Șaveai parte de firman
 «De nu erà Dobrișan!!...
 «El in cale i-a ieșit,
 «Și 'napoi l-a 'napoit,
 «Dăruind chiar pe Vlzir
 «Cu armăsari de la Misir
 «Și cu pungî de bani o mie
 «Să te mai lase 'n Domnie!!...

Negreșit, Dobrișan, boier bogat, mintos, voieà ca în scaunul Țării să ședă fratele său vitreg Mihnea Vodă. După părerea noastră acea iconă sfintă socotim a fi fost vre-un act prin care se dovedea frăția între Dobrișan și Mihnea, act pe care pôte Drăcea Armașu din Mănesci il dedese, iubitei sale din tinerețe, mamei lui Dobrișan. De ce dar, la vederea acelei prea sfinte icône în dosul căreia pôte erà chiar actul, și la vorbele bătrânei, Vodă Mihnea a poruncit ;

«Toți din curte ca să saie
 «Pe Dobrișan să nu-l taie !

Dar erà târziu căci,

«Cantar Armașul mare,
 «Iși făcuse rësbunare ;
 «Și capul nevinovat,
 «Zăceà 'n țarnă aruncat !

S'a căit Mihnea vodă de fapta lui, dar n'a avut ce face și, ca să rësbune mórtea lui Dobrișan, a ucis și pe pârâtor, pe însuși marele Armaș, că numai acesta a fost pricina uciderii Dobrișanului.

(Va urma).

Marin și Ned. M. Țiculescu.

CRONICA SCIINȚIFICĂ

Heringii.

eringul este un pesce prea cunoscut, ca să avem trebuința de a-l descrie. Podoba, cu care bunul Dumnezeu l-a înzestrat este minunată. Spatele heringului după morțe capătă o coloare albastră de *indigo*, pe când în viață este de culoare verde. S'a observat că aceste culori se schimbă și ajung să formeze ca un fel de scriere, pe care pescarii nesciutorii o iau drept cuvinte misterioase.

La 21 Noemvrie 1587 s'aŭ prins în marea Norvegiei doi heringi, pe corpul cărora păreaŭ a fi imprimate caractere gotice. Acești heringi fură înfățișați regelui Norvegiei, *Frederic al II*. Acest rege, foarte superstițios, se îngălbeni la vederea acestei pretinse minuni. Din trăsăturile cabalistice, ce le purtă spatele acestor inocenți locuitori ai undelor, el crezŭ, că citește anunțul morței sale și aceea a reginei sale. Invățații fură însărcinați să cerceteze cuprinsul celor scrise. Ei citiră următoarele: *In curând voi, ca și celelalte popore, nu veți mai pescui heringi.*

Acest cuprins nu fu crezŭt de rege și de aceea ordonă, să se adune alți învățați, pentru a scii mai drept, ce destin îi anunță minunea Zoologică. S'aŭ dat o sēmă de versiuni, care de care mai ciudate, până când la 1588 regele muri și se terminară discuțiile. Totuși în popor rămăsese credința, că cei doi heringi aŭ fost trimiși ceresci spre a anunța poporul Norvegiei sfirșitul apropiat al monarhului.

* * *

Acești pesci locuiesc în mare număr în Ocēnul boreal întreg, adecă în *golfurile Gröelandei, Irlandei*, în jurul *insulelor Laponiei*; al insulelor *Feroe* și al tuturor cōstelor insulelor Britanice.

Heringii populēză *golfurile Norvegiei, Suediei. Danemarcei* și ale *mărei Nordului*; ei se găsesc de asemenea în *marea Baltică*, în *Zuyderzee*, în canalul la *Manche* și de-a lungul cōstelor Franței până la fluviul *Loire*, dar nu par să se cobore mai jos.

Heringii sunt pesci călători, cari trăiesc în societate și se întrunesc în cete strânse la un loc, în mod ne mai pomenit de mare.

În privința numărului lor, nu trebuie să-i calculăm cu miile, dacă ar putē cine-vă, să se laude că pōte să numere: ar trebui miliarde de miliarde pentru a represintă prin cifre cantitățile de indiviđi, ce compun cetele de heringi, de care ocēnul

este plin și cari înnotă unele lângă altele. Un pescar din *Dieppe*, (un orașel din Franța lângă canalul *la Manche*), găsindu-se cu 20 kilometri la Nord-Vest de capul de la *Ailly*, pe un fund de pescuire numită *la cuvée* fu adus într'o Ți în mijlocul unui banc de heringi.

Ei erau formați în colone regulate paralele pe o întindere mai mare de un kilometru. Aceste colone pot avea, se spune, până la treizeci de kilometri de lungime și cinci sau șase kilometri în lățime.

* * *

La 1773, heringiul fură atât de mulți, timp de două luni, pe Țermurile Scoției, că după calcule destul de exacte, s'au încărcat în golful *Ferridon*, 1.650 bărci, ceea ce cântăria aproape 20.000 de tone sau 20.000.000 de kilograme !... și această greutate în toate nopțile.

Puțin mai târziu acești pesci ajunseră la o cantitate atât de mare pe coasta apusană a insulei *Skyja*, încât nu s'a putut transporta toți heringiul, ce s'au prins.

Când bărcile fură încărcate și întreaga vecinătate își făcuse deja proviziunea, moșierii din împrejurimi făcură din restul heringilor îngrășăminte pentru câmpuri. Ori-cine își pôte închipui, cât de bine au fost îngrășate pământurile în acel an !

* * *

La 1825, heringiul intrară în golful *Urn* într'o cantitate atât de mare, în cât îl umplură de la gura sa până la cea-laltă extremitate, ceea ce formeză spațiul mai mare de doi kilometri pătrați. O anumită cantitate fu aruncată pe uscat și marginile superioare ale golfului fură acoperite la o adâncime de la șase la opt-spre-dece degete sau 54 centimetri; atât de multă cantitate de heringi, în cât cum se ivi refluxul s'a minnat locuitorii din împrejurimi de mulțimea extra-ordinară a heringilor, pe fundul apei. Această ceta de heringi eră atât de grosă, în cât formă un fel de barieră vie atât de puternică, în cât respingea dinaintea lor pe toți cei-lalți pesci.

S'au găsit în adevăr pe Țerm, pescii așa numiți *loches*, *car-relets*, *raies* etc. cari fură respinși cu primele șiruri de heringi și cari pieriră împreună cu ei.

* * *

Heringiul locuiesc în mare, la adâncimi foarte variabile. Ei se coboră une-orî în cele mai adâncimi, abizuri ale oceanului, și stau acolo cu îndărătnicie; ceea ce se întâmplă mai cu seamă în timpul marilor furtuni.

Alte-orî heringiul sunt atât de mulți, în cât înotând în păтури foarte grose și aproape de suprafața mării, înotătoarele lor *dorsale* și *candale* (adecă de pe *spate* și de la *coda*) ies din apă.

E una din cele mai frumoșe priveliscii, de a vedea într'o noapte liniștită, când luna strălucesce, colone de heringi, în lungime

de cinci sau șese kilometri, înaintând întocmai ca o falangă războinică, la suprafața apelor.

Aici, strălucesc și se desfășură ca niște covore de argint; colo, pare ca un câmp de saphiruri ori smaralde, în cât marea pare a fi acoperită de pietre prețioase.

Scânteirile, ce scapără din acest nor de corpuri vii, mai adaug încă la strălucirea și la frumusețea tabloului.

* * *

Când heringi se țin la suprafața mării, ei își scot câte o dată capul afară din apă, pentru a înghiți aerul; destul de adese ori chiar, ei sar pentru a se cufundă din nou la moment. Astfel ei se aruncă une-ori chiar în barca pescarului. Când milioane de indiviți fac acest mic exercițiu, se aude un șgomot asemănător aceluia, ce-l produce o ploie torențială, ce cade în mari picături. Se atribuie aceste mișcări neașteptate în plină mare, efectului curenților marine.

Aceste pături de materie vie înaintază une-ori cu atâta repețiune, în cât despică valurile, ca o corabie, ce ar pluti cu pânzele desfășurate.

Ei pierd această vioiciune cu sosirea ernii. Totuși heringi răbdă bine frigul, fiind-că se găsesc până sub bancurile de ghéță ale *Océanului Arctic*, și în genere ei apar în cete pe côstele Irlandei imediat după topirea zăpezei.

Iată explicările ce se dau mării lor înmulțiri. Sunt mai întâiu cu mult mai multe femei de cât bărbați (în raportul de șapte la trei); apoi numărul ouălor, pe care fie-care femeie le scote anual este nemărginit, miraculos; el variază între 21.000 și 36.000. Când o cétă de heringi se apropie de țerm pentru a se reproduce, ea lasă o cantitate atât de mare de ouă, că de îndată ce vine refluxul, pe înclinațiunea digurilor se vede une-ori tot fundul mării acoperit cu o pătură de ouă în grosime de doi până la patru centimetri.

(Va urma).

A. Vântul.

Societăți economice la sate.

Bilanțul Băncii Populare «Mișina» din Poiana-Mare, pl. Câmpu, Doljiu pe anul financiar 1902/1903 încheiat la 30 Iunie 1903 :

ACTIV.

1) Numerar în casă	1.122,66
2) Imprumuturi cu acte	59.962,—
Total	61.084,66

PASIV.

1) Fond de rezervă	1.469,73
2) Capital cotisator	38.270,91
3) Capital fructifer cu 6%	13.190,60
4) Dobânda anului societar 1902/1903	6.491,55
5) Dobânți capitalisate din trecut	329,77
6) Dividende capitalisate din trecut	1.632,10
	61.084,66

NECROLOG

În dimineața zilei de 18 Noemvrie, ora 3 $\frac{1}{2}$, a încetat din viață în vîrstă de-abia de 45 de ani, mult regretatul V. C. Munteanu, profesor și director al școlii superioare de agricultură.

Munteanu, ca om de știință, ca bun profesor, ca bun părinte de familie, ca bun cetățean, lasă în urma sa multe regrete și un mare gol între omenii noștri de știință în ramura agricolă. El a fost acela, care prin analizele sale chimice, făcute cu multă exactitate, a clasificat bogăția grânelor noastre după județe, și în același timp, a arătat că grânele noastre sunt superioare ca bogăție în gluten, celor ungurești, etc. Ast-fel V. C. Munteanu, prin munca sa neobosită, a pus lacăt diaristiceii ungurești, de a mai critica grânele noastre și de a mai susține, că noi aducem grânele ungurești în porturile noastre, pe cari în urmă le vindem drept grâne românești.

Scrierile lui V. C. Munteanu ce le lasă în urma sa, sunt un document viu de știință și experiența sa și ne dovedesc unde a ajuns, că V. C. Munteanu nu s'a gândit la alt-cevâ decît la progresul agriculturii noastre.

Noi, la ușa mormintului, nu putem se-î aduce decît omagiul nostru pentru ast-fel de lucrări și cari nu urmărim decît acelaș scop în «Abina», pentru populațiunea noastră de la sate.

Fi-ei țarina ușoră !

Informațiune.

În ziua de 9 Decemvrie 1903, ora 10 $\frac{1}{2}$ a. m., se va ține la Eforie, Bulevardul Elisabeta, licitație publică, cu oferte închise, pentru vîndarea unei mașini semi-stabilă, casa Wolff, din Magdeburg, 30 cai putere, cu 2 volante, care se află la Sinaia.

Garanție provisorie lei 1.000.

Supra-oferte nu se primesc.

Pentru gospodine.

Cum se țin merele și perele peste ernală. — Mult își bat omenii capul tîmna, cum să ție mai bine merele și perele peste ernală, ca să nu putredescă și să nu-și piardă gustul. Dacă le ții în pod, capătă un gust iute de fum, dacă le ții în pivniță, capătă gust de pivniță, dacă le ții în fân sau paie, capătă pete. Un grădinar din țara nemțescă a dis, că mai bine e să pu merele și perele în nisip; nu-și schimbă gustul, nu capătă pete și nici nu se strică. Mai bine e încă, dacă învelesc merele și perele cele mai frumoșe, înainte de a le pune în nisip, în hîrtie subțire, care se vinde pe un preț foarte ieftin.

A P E L

Voind a tipări din scrierile mele volumul al II-lea «Nuvele și Schițe», care va fi cam de 18—20 côle tipărite și va costă 2 corône (3 franci), aduc acesta la cunoștința On. Public, rugându-l să bine-voiască a le abonă cu grăbire, ca să mă pot orientă referitor la numărul exemplarelor tipărinde. Tot odată accentuez, că neincurgând abonați de ajuns, nu le pot tipări, iar cei-ce vor fi abonați își vor reprimi banii plătiți, de nu s'or învoi să primescă în locul lor vol. I. al scrierei mele «Nuvele și Schițe», ori poveștile «De la Mără».—Acesta rog a mi se comunică pe couponul asignațiunei. Abonamentele se fac numai la autorul *Ión Popă Reteganul* în «Reteg» (Transilvania).

Bibliografii.

A apărut în editura librăriei Socec. Calea Victoriei. București. «Două drame țărănesci»: «*Zavistia și Ucigă-l tóca*», de V. Leonescu și T. Duțescu-Duțu, și se află de vânzare la toate librăriile, cu 3 lei exemplarul.

Mulțumire.

D-l Gh. I. Gheorghescu, student universitar și dirigintele școlei din Erbicenii, comuna Bârlesci, jud. Iași, în numele elevilor școlei din Erbicenii, cât și în numele d-lui primar al comunei Erbicenii, aduce vii mulțumiri d-lui Ión Cantacuzino-Pășcanu, mare proprietar, care a bine-voit a face pe a sa cheltuială, o fântână cu apă bună, în valóre de 100 lei, în grădina școlei din Erbicenii.

P o v e ș e.

Contra asudării prea tari a mâinilor sau a piciorórelor.—In armata elvețiană se întrebuintează următoarea rețetă cu mult succes: Soldații cari suferă de acest neajuns își pudreză mâinile și picioróarele cu acest praf:

Talc de Veneția 100 grame.

Alun 2 grame.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

— Păr. Ion Topală, căt. Idricii com. Roșiesci. Făleii. — N'au eșit încă. In tot casul adresați-vă Minist. Domeniilor, Secția Agriculturii.

— Abonaților ce ne intră de loteria Lăgănul Știința Ecaterina. — Tragerea I-a se află publicată în ziarul de trageri «Mercurul Român», str. Smărdan 11, București, sub No. 274 din 30 Iunie 1902, tragerea II-a în No. 287 din 15 Ianuarie 1903, și ultima tragere, a III-a, în revista noastră No. 52 din 28 Sept. an. VI.

— Unui abonat provincie, ea și tuturor celor ce ne intră asupra manualelor de curs primar. — Nu există un termen fixat până la care se primesc. Pentru moment nu este publicat nici un concurs pentru cărți de curs primar. Cărțile ce se trimit se dau în cercetarea vr'unei persoane competente care își depune raportul. Abecedare și cărți de citire însă, nu se primesc de loc, fiind dejă aprobate prin concurs, cele actuale.

STEAUA

Societatea *Steaua* are de scop a lucra pentru întinderea învățătorei în popor, prin tipărirea și răspândirea de scrieri și publicații morale, patriotice și de folos practic, și pentru împiedecarea, prin toate mijlocele legiuite, a răspândirei de scrieri și publicații imorale, sau cu tendințe contrarii statului și ideii naționale române.

Cotisația este de cel puțin doi lei pe an, iar pentru învățători, preoți rurali și săteni, de cel puțin un leu pe an. Fie-care membru este îndatorat ea, în cel d'întăiu an după primirea sa, să facă a se primi în Societate cel puțin alți doi membri noi.

Cererile de înscriere, însoțite de cotisația pe un an, se pot adresa d-lui *Petru Gârbovicenu*, strada Sf. Ecaterina, Bucuresci.

Comitetul. *Președinte*, Ioan Kalinderu, *membru al Academiei Române*.—*Vice-președinte*, Sava Șomănescu, *mare proprietar, fost senator*.—*Administrator și casier delegat*, Petru Gârboviceanu, *Administrator al Casei Sf. Biserici Autocefale Ortodoxe Române, director al Șc. Normale u Societății pentru învățătura poporului român*; — *Secretar*, Const. Bănu, *profesor secundar și inspector școlar*—*Membrii*, Spiru C. Haret, *Ministru, profesor Universitar*; I. Dimitrescu Procop., *senator, fost Primar al Capitalei*; M. Vlădescu, *deputat, profesor universitar*; Cristu S. Negoescu, *profesor secundar*; Dim. Cecropid, *institutor*. — *Censori*. Const. Alimăneșteanu, *inginer de mine*; Preotul econom Const. Ionescu, *profesor secundar*; Const. Alexandrescu, *revisor școlar*

Membrii înscriși și cotisațiunii plătite (Urmare).

Pr. C. Tenea, (Zorleni), 1 leu; Nicolae Stoleriu, (Zorleni), 1,50 leu; M. Lupescu, (Zorleni), 4 lei; P. Petrici, (Bêrlad), 1 leu; Gh. Marinescu-învêț. (Căminésca), 1 leu; Radu D. Pieleanu, învêț. (Ghimpați), 1 leu; Trifu Ștefănescu, învêț. (Letea Nouê). 1 leu; Z. Mărăcineanu, învêț. (Bila-Căminésca), 1 leu; A. Pavelescu, învêț. (Bila Căminésca), 1 leu; I. C. Mihalcea, învêț. (Pângălesci), 1 leu; Gh. Adamescu, secretar general, Minist. Instrucțiunii publice, 10 lei; Stroescu P., (Bucuresci) 4 lei; Panaiteșcu Mih., (Bucuresci), 2 lei; Dem. Onciul, profesor universitar (Bucuresci), 5 lei; Alex. Demetrescu, (Bucuresci), 2 lei; Stavri Predescu, (Bucuresci), 2 lei; Vasile Florinescu, Directorul școlii primare Mântuleșa (Bucuresci), 2 lei; Popescu M., preot și institutor (Bucuresci), 2 lei; Ionescu I. Elena, Institutore (Bucuresci), 2 lei; Ghenea P. Sm., Institutore, (Bucuresci) 2 lei, Saru G. I., Institutor, (Bucuresci), 2 lei; Th. Iulian, contabil la Casa Bisericeii, (Bucuresci), 6 lei; Donescu G. Alex, avocat, (Bucuresci), 4 lei; Vêntu C. G., Defensor eclisiastic, (Bucuresci), 3 lei; Median E., (Cocioc), 2 lei; Stăncescu Th., (Periș), 2 lei; Silia L., (Cocioc), 2 lei; Bojorean A., preot, (Cocioc), 1 leu; Timotescu Alex., (Cocioc), 1 leu; Popescu C. N., (Cocioc), 2 lei; Bănescu Z., (Pisc), 1 leu; Popescu C, preot, (Pisc). 1 leu.

Numêrul membrilor înscriși cu începerea anului 1903 al Societății de 600, iar numêrul banilor încasați de la aceștia și de la vechii membrii, e de 6.348 lei 20 bani.

(Va urma în No. viitor)

